

Cesta životem MUDr. Vladimíra Mikuly, CSc.

Narodil se v srdci Kroměříže 22.12.1933 a město na oplátku získalo navždy místo v jeho srdci. Jako zlatá nit se táhne jeho životem hudba od gymnaziálních let přes roky vysokoškolského studia i přes další léta osobní, profesní i pracovní kariéry. Vybraný hudební nástroj mu dával možnost nejen provozovat milovanou hudbu, ale i možnost přehledu o dění na parketu.

Většinu života prožil v rodném městě s přáteli a hudbou. Když po promoci nastoupil do Psychiatrické léčebny v Opavě, stále dojížděl do Kroměříže, byl stálíci orchestru Rytmus a nechyběl na žádném jeho vystoupení. V té době byl létajícím basistou, studoval konzervatoř v Ostravě, aby se zdokonalil ve hře na basu, a zároveň pracoval v psychiatrické ambulanci v Nové huti Ostrava, kde se pokusil mapovat příčiny závislosti na alkoholu u pracovníků Nové huti a Vítkovických železáren. Závěry publikoval v Protialkoholickém obzoru. Šlo o srovnání poměrně nového hutnického závodu, jako byla Nová huť, s Vítkovickými železárnami, podnikem s dlouholetou tradicí. V Opavě pracoval téměř deset let, po absolvování kolečka a základní vojenské služby se uvolnilo místo na protialkoholním primariátu a začala láska k sociální psychiatrii. Jak v hudbě, tak i v profesi nezhálel a byl iniciátorem a zakladatelem vydávání Moravskoslezského referátového výběru z psychiatrie.

Rok 1968 byl významnou změnou v jeho dosavadní osobní i profesní cestě. Přestěhoval se s rodinou do Kroměříže a na jaře 1969 začal vést největší primariát psychiatrické léčebny. K protialkoholnímu primariátu, který vedl, bylo připojeno nově utvořené smíšené oddělení určené pro rehabilitaci psychóz a zároveň i všechna rehabilitační oddělení v léčebně. Ještě téhož roku začal pracovat Klub propuštěných alkoholiků a Klub propuštěných psychotiků, kteří měli možnost každý poslední čtvrtek v měsíci navštěvovat oddělení, věnovali se jim lékaři, psychologové i zdravotní sestry; zvláště často těchto konzultací využívaly ženy po prodělané protialkoholní léčbě.

Dále vycházel Moravskoslezský referátový výběr z psychiatrie a na jeho vydávání se nyní podílela léčebna Opava i Kroměříž.

Pod jeho vedením se v červnu roku 1969 uskutečnily v kroměřížské léčebně 14. vědecké dny moravských a slovenských psychiatrů. V roce 1972 měl na starosti organizaci prvního Celostátního sympozia o aktuálních otázkách sociální psychiatrie, které pořádala sekce lékařské společnosti J. E. Purkyně. Sympozia se pak konala pod jeho vedením každoročně vždy v září až do roku 1992. Setkávali se zde čelní představitelé české a slovenské sociální psychiatrie. Přednesené referáty a diskusní příspěvky vycházely tiskem ve formě sborníku. Sympozia byla i se zahraniční účastí. Na těchto sympoziiích, které organizoval, prezentoval i výsledky své práce:

1980 – Hodnocení účinnosti programů péče o duševní zdraví, 1982 – Včasná detekce osob s poruchou duševního zdraví, 1983 – Sociální faktory a vleklý průběh duševních poruch, 1986 – Sociální pole a duševně nemocný, 1986 – Sborník referátů a diskuse o aktuálních otázkách sociální psychiatrie na téma Interakce biologických a sociálních faktorů v průběhu a vyústění duševních poruch, 1987 – Současný stav péče o duševní zdraví obyvatelstva (Škoda, Dragomírecká, Mikula).

V roce 1984 se konal opět pod jeho vedením a organizací Krajský seminář psychiatrů Jihomoravského kraje.

V roce 1982 ve své disertační práci Podíl muzikoterapie při doléčování a rehabilitaci schizofrenních psychóz (Univerzita J. E. Purkyně, Fakulta lékařství), shrnul výsledky působení včasné a cílené terapie v léčbě psychóz.

Jak ho hudba provázela životem, tak ho profesním životem provázela otázka možnosti ovlivňování duševních chorob sociálními vlivy, podněty a sociálně motivujícím prostředím. Pro něj se těmito prostředky stala hudba a výtvarné umění, které vysoce uplatnil v terapiích.

V 70. – 80. letech probíhala v ateliérech léčebny arteterapie pod vedením absolventů UMPRUM z Uherského Hradiště, kteří nastoupili do léčebny jako arteterapeuti. Před vlastní terapeutickou prací procházeli systematickým školením psychologů, kteří se zabývali arteterapií a psychoterapií. Arteterapie časově probíhala dle potřeb klinického obrazu pacientů po úpravě akutního stavu

psychóz nebo v rámci dlouhodobého programu léčby alkoholismu. Pacienti byli vybíráni lékaři, psychology a zdravotnickým personálem. Terapeutické skupiny byly po osmi až deseti pacientech.

Skončení účasti v big bandu Rytmus, v roce 1969, bylo pro něj podnětem k založení swingové skupiny s názvem Rytmus klub se zaměřením na muzikoterapii, kde sám také muzicíroval. Muzikoterapie probíhala v rámci denního režimu jedenkrát týdně formou odpoledních produkcí, které pořádali i žáci hudební konzervatoře v Kroměříži. Muzikoterapie byla určena především pro pacienty s diagnózou psychózy. O účast na této formě terapie měl zájem i hudební skladatel a pedagog Arne Linka, který si rád se skupinou při terapii zahrál. V hudební skupině byla významná část zdravotníků a jevílo se to jako zajímavé i pro nabídku k vystoupení v Televizním klubu mladých. Prezentace mimo léčebnu se uskutečnila i v Divadle hudby v Brně za přítomnosti Mistra Ladislava Chudíka, který se s velkým zájmem na účasti podílel slovním doprovodem.

Nešlo jen o muzikoterapii, ale o celkový proces komunikace pacientů s osobami z jiného než léčebného prostředí, o zkulturnění života oddělení a přenos širšího sociálního prostředí do života pacientů, o naladění před koncertem, přípravu na koncert včetně oblečení. Při živé hudbě docházelo i k hlubší psychomotorické relaxaci, pozitivní aktivaci, společenskému naladění, překonání pasivní léčby, vlivu hudby a umění na změnu životních cílů a hodnot.

Terapie v této podobě znamenala pro pacienty novou motivaci, byla překlenovacím prvkem pro příští krok do domácího i vnějšího běžného společenského prostředí, zvyšovala sebevědomí. V roce 1987 by jmenován ředitelem léčebny, pod jeho vedením byl vytvořen centrální příjem, díky kterému nově příchozí pacienti byli cíleně umisťováni na oddělení s ohledem na charakter jejich onemocnění. Ve funkci ředitele zůstal do roku 1989.

Odchod do důchodu v roce 1994 pro něj neznamenal konec pracovní kariéry, pracoval dál v ambulanci v Kroměříži a v Přerově, dále pracoval jako soudní znalec. Mimo obor pracoval v zastupitelstvu města, věnoval se jím založeným spolkům jako je Super senior tenis club při TC Bajda Kroměříž a jeho činností je pěstování přátelství, pospolitosti, vzájemné podpory, veselosti, humoru a vtipu. Hlavním sportem je lawn tenis a ozdravná procházka, založil klub SK Slávia Praha OP Kroměříž.

V roce 2013 obdržel Heverochovu medaili.

Zdá se, že si vždy od hudby odskočil k profesní a pracovní kariéře a jako by mimochodem dosáhl i v těchto směrech výrazných úspěchů.

Jeho dosavadní cesta je vyplněna prací na sobě a ve prospěch druhých, zanechává stopy, po kterých jdou a váží si jich mladí pokračovatelé. Svědčí o tom řada odkazů a citací.

Např. bakalářské a diplomové práce: Poslední směry české muzikoterapie UK Praha 2005/2006, Kvalita v praxi českých muzikoterapeutů UK Praha 2010, Tvorba psychoterapeutů v Čechách 20.století 2013, Využití muzikoterapie ve výchovném oddělení Přesavky 2012/2013, Muzikoterapeutická a improvizativní činnost Brno 2016.

Život žádného jedince není tak dlouhý, aby se obešel bez zkušeností, informací a profesní praxe předchozích generací.

MUDr. Vladimír Mikula, CSc., si na základě poznatků předchozích generací zvolil cestu pokory, pracovitosti, důslednosti, nadšení a profesní svědomitosti. Byla to cesta úspěšná s výsledky, kterých si váží i současná generace.

Děkujeme a přejeme ještě mnoho úspěšných kroků na jeho další cestě životem.

S úctou k jeho celoživotní práci

PhDr. Jitka Hodáňová